

2022-04-06

Epidemiologisk lägesbild, uppdaterad 2022-04-06

AKTUELL SJUKDOM

Högpåtagen fågelinfluensa (HPAI)

HÄNDELSEN

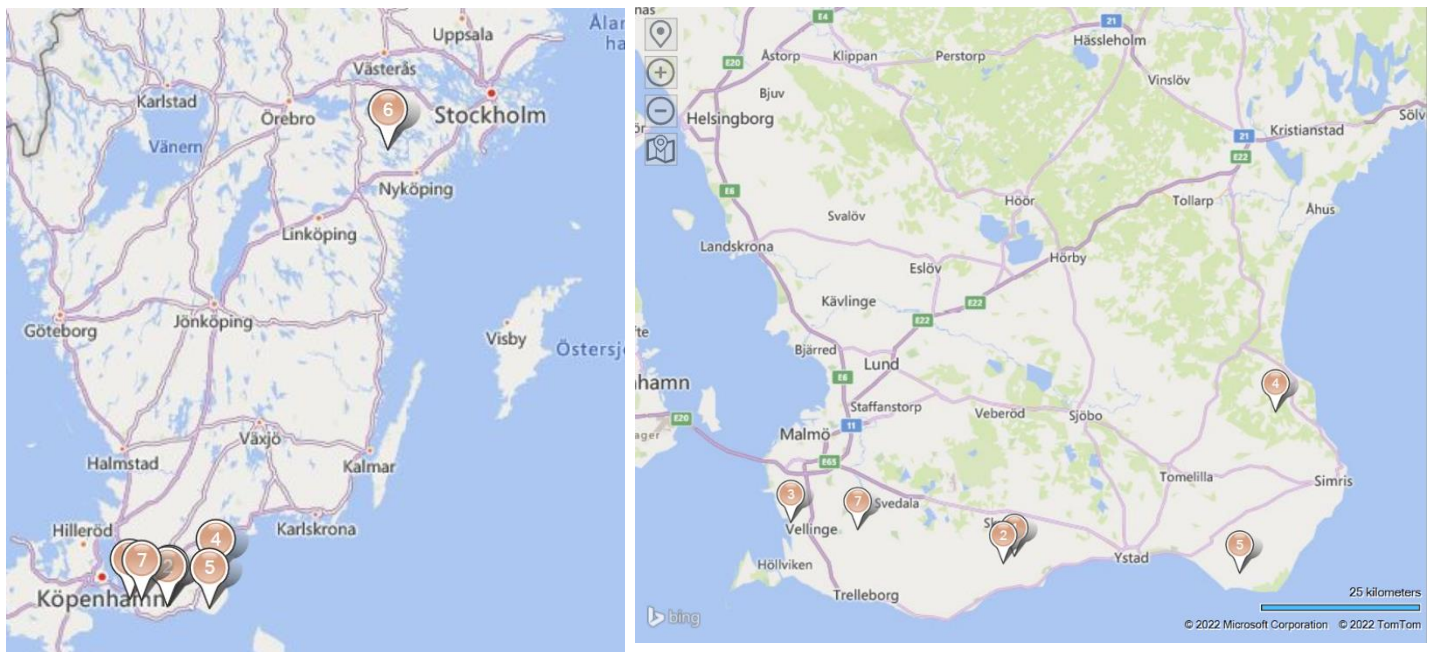
Pågående utbrott av HPAI på vilda fåglar samt tamfjäderfä i Europa och Sverige.

Situationen i Sverige

Tabell 1, Konstaterade utbrott av fågelinfluensa hos fjäderfä och andra fåglar i fångenskap säsong 2021/22:

Datum för konfirmering	Subtyp	Län	Kommun	Typ av anläggning	ID (JV)
2022-03-01	H5N1	Skåne	Vellinge	Hobby	IP7
2021-12-30	H5N1	Sörmland	Flen	Hobby	IP6
2021-12-27	H5N1	Skåne	Ystad	Matfågel (kalkon)	IP5
2021-12-17	H5N1	Skåne	Simrishamn	Unghöns	IP 4
2021-12-17	H5N1	Skåne	Vellinge	Hobby	IP 3
2021-12-13	H5N1	Skåne	Skurup	Matfågel (kalkon)	IP2
2021-12-01	H5N1	Skåne	Skurup	Hobby	IP 1

Jordbruksverket har i enlighet med internationell lagstiftning beslutat om åtgärder vilket bland annat innebär avlivning av fjäderfä och sanering på drabbade anläggningar samt förstärkt övervakning och restriktioner vad gäller förflyttningar till och från fjäderfäanläggningar i närområdet.

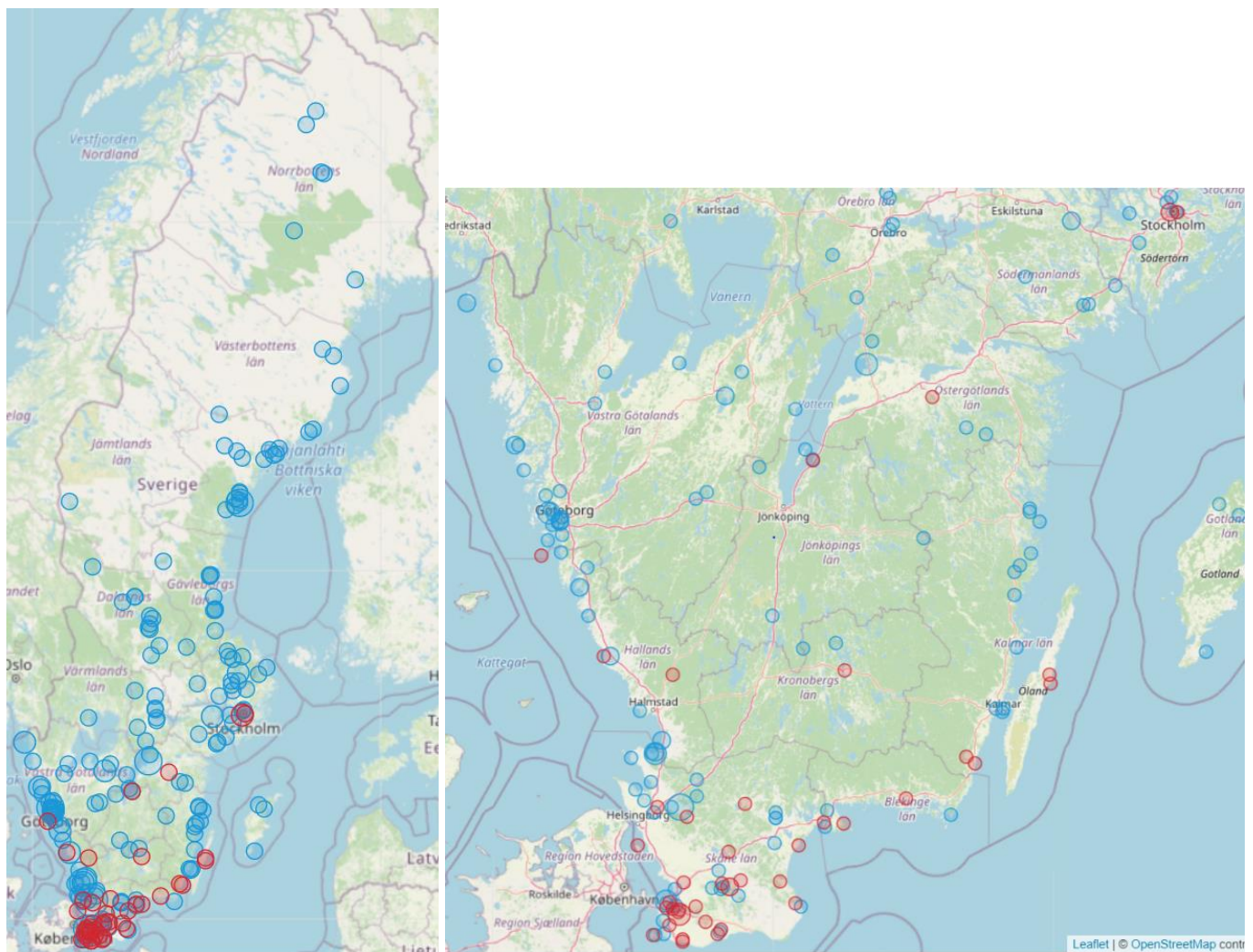

Figur 1: Kartor över konstaterat smittade anläggningar. Kartnumret motsvarar IP-nummer (infekterad produktionsplats).

Sedan förra lägesbilden för tre veckor sedan har tre misstankar om fågelinfluensa hos tama fåglar avfärdats efter provtagning.

Två nya fynd av HPAI hos vilda fåglar har gjorts sedan förra lägesbilden, en stork i Hörby och en skrattnås i Växjö. Fyndet i Växjö är ett observandum eftersom det gjordes i ett område där det aldrig tidigare påvisats HPAI och området ingår inte i högriskområdet för fågelinfluensa. Skrattnåsen uppvisade neurologiska symtom och avlivades 11 mars.

SVA får fortsatt in rapporter från olika delar av landet till rapporteravilt.sva.se om fynd av enstaka sjuka eller döda vilda fåglar där art och lokalisation skulle kunna tyda på fågelinfluensa. Undersökning avseende HPAI görs löpande på dessa förutsatt att SVA bedömer att det är relevanta fåglar att analysera och att det finns möjlighet att skicka in fågeln till SVA. Fynd av HPAI hos vilda fåglar har gjorts i länen Skåne, Kalmar, Halland, Östergötland, Stockholm, Västra Götaland, Blekinge, Jönköpings och Kronobergs län sedan 1 oktober 2021, se kartor och tabell.

Figur 2: Kartor över fynd av HPAI hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2021 där positiva fynd markeras med röda prickar och fåglar provtagna med negativa resultat med blåa prickar.

Tabell 2, Konfirmerade fynd av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2021

Ankomstdatum till SVA	Subtyp	Län	Kommun	Fågelart
2022-03-17	H5N1	Kronoberg	Växjö	Skrattmåås
2022-03-10	H5N1	Skåne	Hörby	Stork
2022-03-08	H5N1	Skåne	Trelleborg	Grågås
2022-02-17	H5N1	Blekinge	Ronneby	Vitkindad gås
2022-02-10	H5N1	Västra Götaland	Göteborg	Duvhök
2022-01-27	H5N1	Skåne	Klippan	Ormvråk
2022-01-27	H5N1	Skåne	Åstorp	Ormvråk
2022-01-27	H5N1	Stockholm	Stockholm	Knölsvan
2022-01-25	H5N1	Skåne	Simrishamn	Ormvråk
2022-01-24	H5N1	Skåne	Skurup	Ormvråk
2022-01-12	H5N1	Skåne	Hässleholm	Gråtrut
2022-01-12	H5N1	Jönköping	Jönköping	Knölsvan

2022-01-07	H5N1	Halland	Falkenberg	Skata
2022-01-05	H5N1	Blekinge	Sölvesborg	Vitkindad gås
2022-01-05	H5N1	Blekinge	Sölvesborg	Gråtrut
2022-01-04	H5N1	Skåne	Svedala	Vitkindad gås
2022-01-03	H5N1	Stockholm	Stockholm	Knölsvan
2022-01-03	H5N1	Stockholm	Stockholm	Knölsvan
2021-12-23	H5N1	Skåne	Skurup	Sångsvan
2021-12-23	H5N1	Skåne	Sjöbo	Ormvårk
2021-12-21	H5N1	Skåne	Vellinge	Havstrut
2021-12-21	H5N1	Skåne	Vellinge	Vitkindad gås
2021-12-21	H5N1	Skåne	Trelleborg	Gråtrut
2021-12-21	H5N1	Kalmar	Borgholm	Vitkindad gås
2021-12-21	H5N1	Skåne	Sjöbo	Vitkindad gås
2021-12-21	H5N1	Skåne	Sjöbo	Vitkindad gås
2021-12-20	H5N1	Skåne	Eslöv	Vitkindad gås
2021-12-17	H5N1	Kalmar	Torsås	Bläsgås
2021-12-16	H5N1	Skåne	Kristianstad	Vitkindad gås
2021-12-10	H5N1	Kalmar	Torsås	Vitkindad gås
2021-12-01	H5N1	Skåne	Svedala	Havsörn
2021-11-18	H5N1	Kalmar	Borgholm	Grågås
2021-11-16	H5N1	Halland	Hylte	Gråtrut
2021-11-11	H5N1	Skåne	Simrishamn	Sädgås
2021-11-11	H5N1	Skåne	Lund	Vitkindad gås
2021-11-11	H5N1	Skåne	Malmö	Grågås
2021-11-11	H5N1	Skåne	Malmö	Kaja
2021-11-11	H5N1	Skåne	Malmö	Ormvårk
2021-11-09	H5N1	Skåne	Landskrona	Havstrut
2021-11-04	H5	Skåne	Svedala	Fasan
2021-11-04	H5N1	Skåne	Svedala	Fasan
2021-11-04	H5N1	Skåne	Svedala	Ormvårk
2021-11-03	H5N1	Skåne	Svedala	Grågås
2021-11-02	H5N1	Skåne	Malmö	Vitkindad gås
2021-10-15	H5N8	Östergötland	Linköping	Kanadagås

*Fynddatum 20 januari 2022.

Aktuell filtrerbar karta och annan interaktiv grafik över fågelinfluensaövervakningen hos vilda fåglar finns här:

<https://www.sva.se/amnesomraden/smittlage/smittlage-for-fagelinfluensa/>

Karta över rapporter om sjuka eller döda vilda fåglar som kommit in till rapporteravilt.sva.se finns på samma sida.

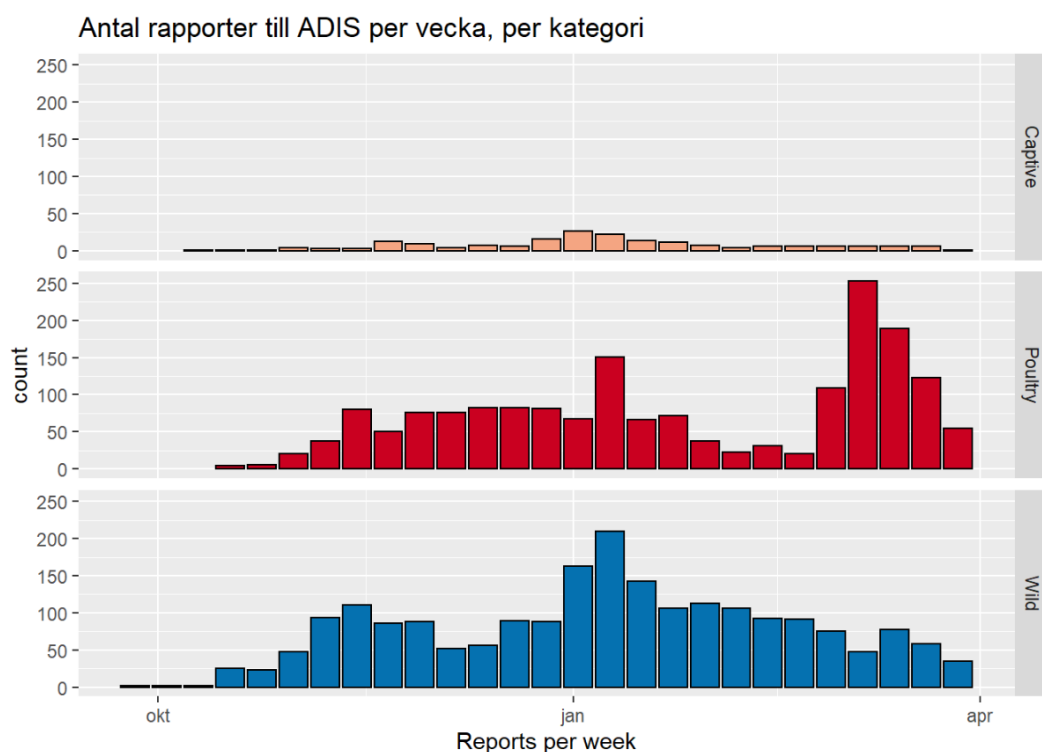
I sammanhanget vill vi nämna att den senaste veckan har de senaste undersökningarna inte visats på den extern webben grund av tekniska störningar, felsökning pågår.

Situationen i Europa

Antal fall i Europa rapporterade till EU:s databas ADIS med upptäckt från 1 oktober 2021 fram till 4/4 2022 är: 2186 (146) fall på vilda fåglar, 1787 (303) utbrott på fjäderfä och 73 (7) utbrott på andra fåglar i fåglar i fångenskap. Inom parentes anges antalet rapporter de senaste tre veckorna dvs sedan den senaste lägesbilden. Det land som rapporterat flest fynd hos vilda fåglar de senaste tre veckorna är Tyskland med 68 rapporter följt av Nederländerna med 40 rapporter. Danmark har rapporterat 5 fynd hos vilda fåglar de senaste tre veckorna. Det är således fortsatt relativt många rapporter från områden på samma flyttfågelstråk som Sverige men trenden i antal rapporter är något avtagande.

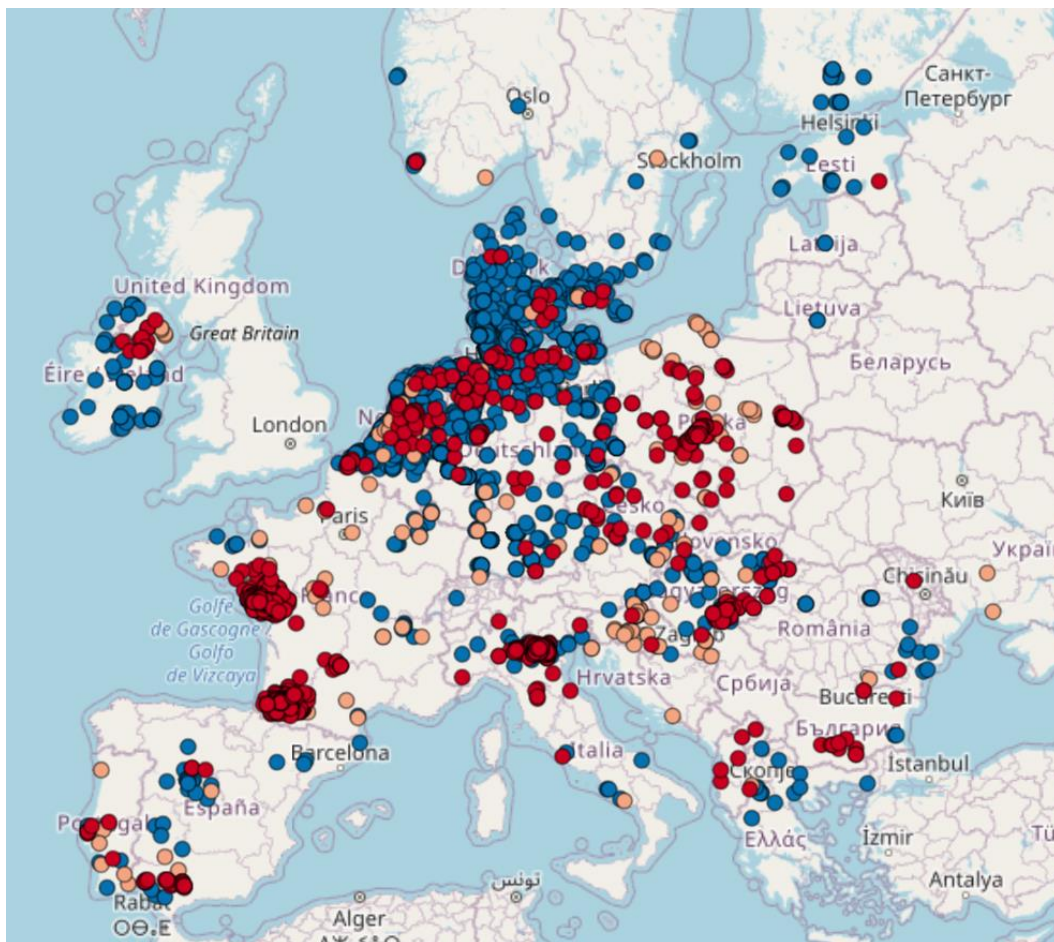
Majoriteten av rapporterna som rör fjäderfä kommer fortsatt från Frankrike där smittspridning fortfarande pågår, främst inom ankproduktion, i ett område i västra delarna av landet. Under de senaste tre veckorna har utbrott hos fjäderfä även rapporterats från Albanien, Belgien, Bulgarien, Tyskland, Italien, Rumänien och Spanien.

Storbritannien har hittills rapporterat 98 utbrott av HPAI sedan 2 november 2021 men nu kommer det information att situationen ser bättre ut och antal utbrott per vecka har avtagit. (källa EU Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed, PAFF).

Figur 3: Antal rapporter till ADIS per vecka, per kategori. Eftersom data från de rapporterade länderna inte görs på helt likartat sätt kan vissa rapporter som rör vilda fåglar felaktigt klassificeras som "captive" (andra fåglar i fångenskap) i figuren och sammanställningen i lägesbilden.

I Europa har typerna H5, H5N1, H5N2, H5N3 och H5N8 påvisats under denna säsong (sedan 1 oktober). Rapporter i november och framåt domineras av typen H5N1. Analyser visar att det är två olika genetiska kluster av HPAI H5N1 som cirkulerar varav det ena är virus som "översomrat" sommaren 2021 i Europa, medan det andra har likheter med virus från utbrott under sensommaren 2021 i Ryssland.

Figur 4. Karta över utbrott av HPAI på fjäderfä (röd prick) och andra fåglar i fångenskap (beige prick) och vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med datum för konfirmering från 1 oktober 2021. Utdrag från ADIS 2022-04-05.

Källa: ADIS samt <https://www.gov.uk/guidance/avian-influenza-bird-flu>

EFSA skriver i sin rapport Avian influenza overview December 2021-March 2022 att rapporter om HPAI är ökande utanför Europas gränser jämför med förra rapporteringsperioden, särskilt i Afrika och Asien. Smittspridning av HPAI H5N1 pågår även i Nordamerika där 118 utbrott konstaterats i 24 delstater i USA (United States Department of Agriculture) och 8 utbrott konstaterats i Canada (Canadian Food Inspection Agency). Det kommer signaler om att det sker en snabb smittspridning i USA och att situationen är oroande.

Flera länder i Europa har infört förhöjd skyddsnivå för tamfåglar. Jordbruksverket beslutade den 2 november om skyddsnivå 2 (högriskområde) i större delen av södra

Sverige. Områden för skyddsnivå 2 har identifierats med stöd av en riskbedömning (SVA 2021/712).

Höstens (2021) utbrott av HPAI har föregåtts av ett stort antal utbrott hos tamfågel under influensasäsongen 2020/2021 inom EU samt fynd hos vilda fåglar. I Sverige konstaterades HPAI på 24 svenska anläggningar med tamhöns samt hos 128 vilda fåglar under perioden 1 okt 2020 till 30 sep 2021. Utbrotten orsakades av olika subtyper av influensavirus, men samtliga ingick i klad 2.3.4.4 B.

Kort beskrivning av aktuell övervakning:

Övervakning för fågelinfluensa hos tamfågel baseras i första hand på klinisk/passiv övervakning (dvs att djurägare reagerar på symptom eller ökad dödlighet och tar kontakt med veterinär) i fjäderfäflokar, vilket bedöms som en känslig övervakningsmetod då infektion snabbt orsakar ökad dödlighet hos de flesta fågelarter, med undantag för andfåglar. Serologisk övervakning görs i viss utsträckning men syftar främst till att upptäcka lågpatogen fågelinfluensa.

Övervakning av vilda fåglar baseras på provtagning av självdöda eller sjuka och avlivade djur. SVA:s viltveterinärer begär in fåglar baserat i första hand på rapporter som kommer in till rapporteravilt.sva.se. Mellan 400 - 500 vilda fåglar undersöks årligen.

ANTAGANDEN OCH ANALYS

Vi är nu inne i en period då flera arter av vattenlevande flyttfåglar som kan vara bärare av fågelinfluensa återvänder till Sverige eller passerar Sverige för vidare färd mot häckningsområden i Ryssland. Tidpunkten för fåglarnas vårflytt är artberoende där flytten har pågått ett tag för flera arter medan exempelvis vitkindade gäss flyttar sent. Just de vitkindade gässen uppehåller sig i södra och östra Sverige i stora antal och antas kvarstå under hela maj månad. Samtidigt förväntas stigande temperaturer och ökad UV-instrålningen som succesivt kommer att bidra till att virusets överlevnadstid i miljön blir kortare. I dagsläget har vi dock fortfarande en väderlek där viruset överlever relativt väl i miljön.

SVA gjorde under v. 11 en riktad kommunikationsinsats till regionala radio- och TV-redaktioner i högrisklänen och budskapet om att rapportera sjuka eller döda vilda fåglar till rapporteravilt.sva.se fick god spridning. Även ornitologföreningen Birdlife Sweden kommunicerade budskapet till sina medlemmar. Kommunikationsinsatsen gav inte någon markant ökning av antalet rapporter och SVA tolkar detta som att förekomsten av HPAI hos vilda fåglar och viruskontamination i miljön för närvarande är begränsad.

Bedömningen är att sannolikheten för introduktion av HPAI till fjäderfä och andra tamfåglar från vilda fåglar i dagsläget är något förhöjd jämfört med normal nivå. Smittläget för HPAI är dock betydligt bättre än det var samma period 2021 då skyddsnivån för fågelinfluensa inte sänktes förrän 1 juni för kommersiella fjäderfän.

Osäkerheten är dock stor för hur utvecklingen kommer att bli de närmaste veckorna. Den pågående intensiva vårflytten för riskfågelarter i kombination med att flera länder som flyttfåglarna utgår ifrån eller passerar rapportera många fynd av HPAI hos vilda fåglar bidrar till osäkerheten. Behov av fortsatt förebyggande arbete för att förhindra att fjäderfä kommer i direkt eller indirekt kontakt med vilda fåglar kvarstår.

SVA vill fortsatt uppmana djurägare att skyndsamt kontakta sin veterinär vid kliniska symtom, avvikelser i produktionsparametrar eller ökad dödlighet bland fjäderfän som skulle kunna tyda på fågelinfluensa.

Risken att de HPAI virus som har förekommit i Europa under de senaste åren smittar människor bedöms generellt vara låg (Folkhälsomyndigheten). Det har dock förekommit enstaka rapporter om smitta med HPAI H5N1 till däggdjur inkl. människa. Den typ av fågelinfluensa H5N1 som konstaterats i Sverige och Europa 2021 och 2022 ska inte förväxlas med H5N1 som påvisades i Sverige 2006–2007, som innebar högre risker för människor.